ÁRA 5 LEJ

Taxapostală plătită în numerar conf. aprobă Direcțiunea Generală P. T. T. Nr. 225.424—194.

VILÁGOSSÁG

KOLOZSVÁR, 1947 december 12, péntek

A MAGYAR NÉPI SZÖVETSÉG KÖZPONTI NAPILAPJA

IV. ÉVFOLYAM 304. szám

A Schuman-kormány megfosztotta Franciaországot a szovjet gabonaszállitmányoktól

— irja a „Humanité", a szovjet—francia kereskedelmi tárgyalások megszakadásával kapcsolatban

Végetért a francia dolgozók egyhónapos sztrájkja

A hosszu időn át felszinen lévő franciaországi események szerdán uj szakaszhoz érkeztek. Az országos központi sztrájkbizottság és a szakszervezetek még hétfőn kiadták rendelkezésüket a munka folytatására. A kiadott hivatalos közleményben feltárták a sztrájkmozgalom történetét, a munkásság követeléseit és a kormány döntését.

A közlemény rámutat, hogy a reakciónak manövereivel több helyen sikerült befészkelnie magát a sztrájkolók soraiba és most reméli, hogy döntő csapást mérhet a munkásságra. *„Nem engedjük azonban, hogy céljait valóra váltsa* — állapitja meg a közlemény. — *Az kell csoportositanunk és össze kell fognunk erőinket a jövő harcrai."*

A kommunistapárti *„Humanité"* megjegyzi, hogy a Schuman-kormány a munkásosztály elszegényitésére irányuló politikát akar követni. „Minden erőnkre szükség van, hogy ez ellen a politika ellen felvegyük a harcot. Ez volt az oka annak is, hogy a központi sztrájkbizottság és a szakszervezetek a mu a folytatása mellett döntöttek."

A francia dolgozók a következő eredményeket érték el: november 24-től kezdődőleg minden dolgozó havi 1500 frank jutalomban részesül, tekintet nélkül arra, hogy sztrájkolt, vagy nem; a családi pótlékot 22 százalékkal emelik; a kormány kötelezi magát, hogy 1948 juniusig intézkedik az árak és bérek szilárd egyensulyban tartásáról; nem alkalmaznak semmiféle megtorlást a sztrájkolókkal szemben.

A központi sztrájkbizottság és a szakszervezetek döntése után mindenütt megindult a munka. A sztrájkbizottság és a szakszervezetek vezetősége az elkövetkező küzdelem érdekében további összefogásra buzditotta a dolgozókat. Ugyanakkor köszönetét tolmácsolta a lengyel munkásságnak, amely 10 vagon cukrot küldött a sztrájkoló francia munkások segitésére, valamint a többi ország szakszervezeteinek, amelyek a francia dolgozókkal való együttérzésüket nyilvánitották.

A francia kormány, hir szerint, azonnal tárgyalásokat kezd a szakszervezetekkel és a gazdasági szervekkel az árak és a bérek uj egyensulyi helyzetének a meghatározása érdekében. Kedden Párisban minisztertanács volt, amelyen ezzel a kérdéssel foglalkoztak. A nemzetgyülés is ülést tartott, amelyen elfogadta a biztonsági alakulatok átszervezéséről szóló törvényjavaslatot.

Megszakadtak a szovjet—francia kereskedelmi tárgyalások

A szovjet kormány tudomására hozta a francia kormánynak, hogy a kereskedelmi tárgyalásokat megszünteti és megtagadja a beutazási engedélyt a francia kereskedelmi küldöttség tagjaitól.

A szerda délelőtt megtartott francia minisztertanács foglalkozott ezzel a kérdéssel is, amelyet — londoni rádióhir szerint — a francia nemzetgyülés pénteken tárgyal.

A „Humanité" a francia—szovjet kereskedelmi tárgyalások megszakadásáról irva megállapitja, hogy a franciországi szovjet állampolgárok elleni önkényes eljárás eredményeként a Schuman-kormány megfosztotta Franciaországot a szovjet gabonaszállitmányoktól. A kiéhezett francia nép hiába várta türelmetlenül, hogy a szovjet gabona még karácsony előtt megérkezik.

Sürgősnek mondta ki a képviselőház az adócsalás megtorlásáról szóló törvényjavaslatot

Felolvasták a parlamentben Sztalin vezértábornagy köszönő táviratát és a MNSz nagygyülésének üdvözletét

BUKAREST. — A képviselőház tiznapos szünet után kedden délután folytatta tanácskozásait. Niculi elnök felolvasta Sztalin vezértábornagy köszönő táviratát, amelyet Kavtaradze bukaresti szovjet nagykövet utján juttatott el, válaszul Romániának a Nagy Októberi Forradalom 30. évfordulója alkalmából küldött üdvözlő táviratára, valamint a Magyar Népi Szövetségnek a temesvári nagygyülésről küldött üdvözlő táviratát.

Az elnök bejelentette, hogy a Bratianu-féle liberális párt képviselőinek az üléseken való megjelenésére adott határidő lejárt. A képviselők a felszólitás ellenére sem jelentek meg az üléseken, helyeiket tehát a házszabályok rendelkezése szerint megürültnek nyilvánitotta és a listán következő pótképviselőket hivta be helyettük.

Patrascanu igazságügyminiszter beterjesztette a büntető perrendtartás és a birósági bélyegilleték módositásáról szóló törvénytervezet, **Porfiri** miniszter pedig az adócsalások megtorlásáról szólót.

A képviselőház e törvényjavaslatokra kimondta a sürgősséget és megkezdte azok tárgyalását.

A NOVEMBERI CUKOR ÁRA 37 LEJ KILÓNKINT

A romániai cukorrépatermelés fokozása érdekében az illetékes hatóságok különböző kedvezményeket biztositanak a termelők részére, akiknek egy része a multban — a közösségi érdek sulyos megsértésével — a termelt cukorrépát vagy takarmánynak használta fel, vagy szeszt főzött belőle. Ennek a visszás és káros helyzetnek megszüntetése érdekében a cukorrépa árát kilónkint 2 lejben állapitották meg az 1938. évi 77 bani ellenében és ez az uj ár a legkedvezőbb az összes mezőgazdasági termékek árai között. A termelő minden vasuti kocsi cukorrépa után, amelyet a cukorgyárnak átad, **25 kiló cukrot kap teljesen dijmentesen**, továbbá répaszeletet állatai takarmányozására és melaszt. A cukorrépatermelők ezenkivül olcsókamatu hitelt és a mezőgazdasági munkák elvégzéséhez szükséges munkaeszközöket kap.

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium az ujtermésü cukor répából előállitott cukor árát kilónkint 70 lejben állapitotta meg, a fogyasztók részére.

A minisztérium nyomatékosan felhivja a figyelmet arra, hogy a most kiosztásra kerülő és a régi termésből származó cukor ára, amely cukrot az állam még a stabilizáció előtt vett át, **változatlanul 37 lej kilónként.** Az uj, kilónkinti 70 lejes ár csak az ujtermésü cukorrépából előállitott cukorra, tehát a decemberi fejadagra lesz érvényes.

A minisztérium a melász árát kilónkint 3.50, a száraz répaszelet árát kilónkint 5, a nedves répaszelet árát pedig kilónkint 0.4ú lejben állapitotta meg.

Groza miniszterelnök Takáts Lajos nemzetiségi alminiszterrel tanácskozott

Groza Péter miniszterelnök szerdán kihallgatáson fogadta dr. Takáts Lajos nemzetiségi alminisztert, akivel a romániai nemzetiségeket érdeklő fontos kérdésekről folytatott beható eszmecserét.

KÉSZÜL A ROMÁN—MAGYAR KERESKEDELMI KAMARA

A Román—Magyar Kereskedelmi Kamara előkészitő bizottsága dr. Paliste egyetemi tanár elnöklete alatt ülést tartott. A bizottság lefektette azokat az alapelveket, amelyeken a Román—Magyar Kereskedelmi Kamara eredményes működése a gyakorlatban legjobban biztositható.

A NEMZETI PARASZTPÁRT

körében is az erők összpontositására irányuló mozgalom folyik. Az Alexandrescu Anton vezetése alatt álló Nemzeti Parasztpárt, amely élesen megkülönböztetendő a haza- és népáruló Maniu feloszlatott nemzeti parasztpártjától, — ismételten kifejezésre juttatta azt az óhaját: **kivánatos és közösségi érdek, hogy az ország földmüvesei, parasztjai egyetlen pártba tömörüljenek, mert eszmei célkitüzései és politikai, gazdasági, kulturális kivánságai azonosak.**

Ez a szükségesség vezette fel azt a tervet, hogy az Ekések **Frontja és az Alexandrescu-féle Nemzeti Parasztpárt egyesüljön.**

BUJOIU, A „FEKETE SUBASOK" EGYIK VEZÉRE GOLDENBERG NÉVEN AKART ROMÁNIÁBÓL KISZÖKNI

Bujoiu Ion volt liberális miniszter, *a Petrozsényi Kőszénbánya Rt.* volt vezérigazgatója — mint megirtuk —, több zsidóvallású romániai lakossal együtt hamis utlevéllel akart Romániából megszökni. *Isac Goldenberg* névre kiállitott hamis utlevele volt. Az ellenőrző közegek felismerték és letartóztatták. A nagyváradi törvényszék tiltott határátlépés kisérletéért vonta felelősségre a volt liberális miniszter, akiről időközben *kiderült, hogy a „Fekete Subások" földalatti szervezetének egyik irányitója és vezetője volt* és ebben a minőségben sulyos bünök terhelik lelkiismeretét. A volt miniszter határátlépési ügyében a nagyváradi törvényszék nem hozott itéletet, hanem erős fedezettel Bukarestbe szállitották és büncselekményeiért a fővárosi biróság vonja felelősségre.

Luca pénzügyminiszter megszüntette a külföld gyufamonopoliumát Romániában

Luca László pénzügyminiszter felmondotta a gyufagyártás monopóliumának szerződését, amely már évtizedek óta Kreuger Ivor svéd gyufakirály tőkéscsoportjának kezében volt.

Annakidején Maniu kormánya adta idegen érdekeltségnek a gyufagyártás kizárólagos jogát, amellyel az országnak egyik igen jelentős jövedelmét juttatta idegen pénzcsoport kezére. Az egyedárusitás tulajdonosai viszonzásul hosszu éveken át szabotálták az ország gyufaellátását.

A gyufagyártás szerződésének felmondásával egyidejüleg a pénzügyminiszter elrendelte, hogy a Kreuger-csoport összes ingatlanai és üzemei az állam tulajdonába menjenek át.

Uj szövetkezeti rendszer

Uj népi-demokrata gazdasági rendszerünk pilléreinek alapkövei között a szövetkezeti mozgalom vezető szerepet tölt be. A szövetkezeti mozgalom fokozottabb mérvü, országos jellegü fontossága elengedhetetlenül, sőt egyenesen parancsolón teszi szükségessé, hogy a mozgalomnak irányitszabó és működését szabályozó szövetkezeti törvény a „ma" szellemét képviselje. A román szövetkezeti törvény a modern szövetkezeti törvények közé sorolható, azonban az mégis a letünt idők szellemében készült s ezért annak uj törvénnyel való helyettesitése nemzetgazdaságunk érdekében a fontos és sürgős törvényhozási teendők közé tartozik.

Magyarországon, ahol a kérdés hasonló, sőt fokozottabb jelentőséggel bir, az uj törvény már korábban megszületett. Ott az uj törvénynek azért van fokozottabb jelentősége, mert az általános szövetkezeti mozgalom alapját alkotó külön törvénnyel ott a mozgalom nem is rendelkezett. Az 1875. évi kereskedelmi törvény elavult szakaszai csak általános rendelkezést tartalmaztak és a hitelszövetkezeti mozgalom alapját alkotó 1898-as t. c. is közel 50 éves multra tekintvén vissza, szintén *elavult.* Ez a sulyosabb indok okozta és hozta magával, hogy a magyar törvényhozás már korábban meghozta az uj szövetkezeti törvényt.

Az uj román szövetkezeti törvény alapjait már megvetették és a tényleges kivitelezés folyamatban is van. Rövid idő kérdése és az uj törvény megjelenik s annak áldásait módunkban lesz élvezni.

Mivel az uj törvény körvonalai már kialakultak, megnyilt a lehetősége annak, hogy a törvénytervezet egészséges szellemét visszatükröző uj alapszabályok megjelenjenek, hogy az ezután alakuló szövetkezetek az uj szellem követelményeinek eleget téve alakulhassanak meg. A legfontosabb szövetkezeti szervnek, a Nemzeti Szövetkezeti Intézet köréből nyert megbizható értesülés szerint az uj alapszabályok, melyek már az uj rendszer elgondolásainak kivitelezését rejtik magukban, még ezévben, valószinü, pár napon belül megjelennek.

Az uj rendszer szerint a jövőben csak 5 városi és 5 falusi tipusu szövetkezet lesz.

Falun:

1. Fogyasztási (ellátó) és mezőgazdasági feldolgozó szövetkezet.
2. Hitelszövetkezet (népbank).
3. Értékesitő szövetkezet.
4. Munkavállaló szövetkezet.
5. Mezőgazdasági termelő szövetkezet.

Városban:

1. Fogyasztási szövetkezet.
2. Hitelszövetkezet.
3. Ipari termelő szövetkezet.
4. Munkavállaló szövetkezet.
5. Iparosok szövetkezete.

A megjelenő alapszabály-tipusokat lapunkban fokozatosan ismertetni fogjuk olvasóközönségünkkel, hogy tájékoztatásul és alapul szolgálhassanak uj szövetkezetek szervezéséhez.

Uj, egészséges rendszer van kialakulóban, uj demokratikus gazdasági rendszer alapjait fektetjük le s ennek alapkövei közé tartozik a szövetkezeti munka is. Igen tökéletesen világitott erre rá dr. Groza Péter miniszterelnök a megyei federálék nemrégen tartott értekezletén elhangzott felszólalásában, amikor azt mondta:

„. . . a fejlődés vonala a teljesen irányitott gazdasági rendszer felé halad s ez az irányitott gazdasági rendszer kizárólagosan a Nemzeti Szövetkezeti Intézetre és a szövetkezeti mozgalomra kivan támaszkodni!"

A kellően átszervezett és a mult tapasztalataival rendelkező régi, valamint a most alakuló szövetkezetek tisztában vannak a közösségi munkában rejlő erők nagyságával s erőiket készségesen áldozzák a közösség javára. A szövetkezők tábora megnyugvással várja az uj szövetkezeti törvény és az uj alapszabályok megjelenését, hogy azok irányszabása alapján még fokozottabb mértékben kapcsolódhassanak be az egészséges irányu termelő munkába.

Jugoszlávia népeinek zenészei

A jugoszláv népek müzenéje éppen ugy, mint a többi keleteurópaiaké, csak a XIX. században indul meg, egyidőben a nemzeti életük fejlődésével. Müveltségük kivirágzásának imperialista törekvések állottak utjában. A kenyérmezei csata után (1389) a török lett urrá e földrészen és lehetetlenné tett minden önálló nemzeti törekvést. Nemhogy zenei élet virágozhatott volna, de az ozmán uralom gyarmatává süllyesztette e földet. Kiuzsorázta minden lakóját, rabszolgasorsba döntve a népet, megakadályozta nemzeti államma való kifejlődésüket. Igy még ha akadt is a középkorban zenei tehetségük, annak hazájából ki kellett vándorolnia, ha érvényesülni akart.

Ez volt a sorsa PETELIN JAKABNAK, aki a XVI. században Prágában kellett egyik templomban kántorkodjon Handl, majd Gallus néven. A „német Palestrina"-ként emlegeti az egykoru zenetörténet és nagy müve az „Opus musicum", mely a XVI. század második felében jelent meg nyomtatásban, egész sor motettet tartalmaz. Nincs kizárva, hogy Tartini délszláv eredetü és az sincs még eldöntve, hogy Haydn ősei nem voltak-e horvátok.

A reformáció hatásaként a szlovén Truban egyházi énekeskönyvet szerkeszt, melyben néhány világi népdal is lejegyzésre kerül. Egész sor kiadást ért meg a XVIII. század elején egy horvát kantuale, melynek cime Cithara octochorda. Ebben himnuszok jelentek meg.

A NÉP DALLAMKINCSEI

A XIX. század elejéig a jugoszlávoknak nem volt más világi zenéje, csak a népdal. A nép őrizte meg az ősi dallamkincset, ennek daloló kedve öröklődött apáról fiára. Mint mindig és mindenütt, a nép volt az, mely minden elnyomás ellenére vigyázott a délszlávoknak legértékesebb zenei kincsére. Ezt nem tudta megakadályozni semmiféle imperializmus, még olyan kegyetlen kizsákmányoló uralom sem, amilyen az ozmánoké volt.

A délszlávok népzenéje változatos és fordulatos, színes, mint viseletük. Hősi dalaikat hegedősök, a guzlárok terjesztették dalaikban. A guzla primitiv hegedüszerü hangszer, melyen énekmondóik kisérték recitált epikus dalaikat. Rengeteg a szerelmi daluk, melyek ősi egyházi hangsorok emlékét őrzik. Dalaik ütemszerkezete szabad, változatos, poliritmikus. Karéneklésüknek is nagy a multja. A délszláv csoporténeklés többszólamu, ezért fejlődhetett oly müvészi fokra kórustechnikájuk.

Hamar ráébredtek arra a mérhetetlen kincsre, amit népdalaik képviselnek és elkezdették azok lejegyzését és kinyomtatását. Nagy az értéke Kuhac Délszláv népdalok cimü gyüjteményének. Ő egymaga mintegy 5000 dallamot jegyzett le. Bosznia népdalait Ludvik Kuba teszi közzé a XX. század első éveiben, a szlovének dalait éppenugy, mint a délszerbekéit is kinyomatta az állam.

A nemzeti ébredés megindultával, a XIX. század elején lassan kap erőre a müzene fejlődése. Az első horvát operát megirja Vatroslav Lisinski, cime Ármány és szerelem. Mint mükedvelő jelentkezik ebben a müvében, de később Prágában megtanulja a zeneszerzés mesterségét. Alig készül el második szinpadi müvével, a Porinnal, fiatalon meghal. Az első szerb zeneszerzőnemzedék egyik legjelesebbje Stevan Stojanovics-Mokranjac, Lipcsében és Rómában tanult. Alapos készültségü muzsikus volt (1855—1914), és egész sor kitünő karmüvet és operát szerzett. Horvátországban a nemzetközileg ismert operettszerző, Ivan Zajk nevelte az első muzsikus nemzedéket. Az ő nevéhez fűződik a zágrábi zeneiskola felvirágoztatása. Gemma Bellincioni, a jeles énekesnő tőle tanult. Népi gyökerekből táplálkozik Zajk zenéje, mint a Mokranjacé, és eszményképe Verdi volt. Nemhiába végezte zenei tanulmányait Milánóban.

A XIX. század közepén alakultak meg a délszlávok hires énekkarai: a Belgrádi Énekkar (1853), a horvát Zora karegyesület (1858) és a szlovén Glazbena Matica (1872). Ezek mind a karéneklés szolgálatában állottak és előkészitették a mai európai szinten mozgó jugoszláv zenei müveltséget. Nagyban elősegitette ezt a Zágrábi Zeneakadémia (1829), a Ljubljanai Konzervatórium és a belgrádi Szerb Zeneiskola (1899). E tanodákban már modern készültségü tanártestület állott rendelkezésére azoknak, akik zenei pályára készültek. Hangszeres zenészek, énekesek, zeneszerzők nevelődtek ugy, hogy ma Jugoszláviának három operája van: Belgrádban, Ljubljanában és Zágrábban. A Jugoszláv államszövetség csaknem minden tagállama saját dalmüszinházzal rendelkezik. Az operák mellett szimfónikus zenekarok müködnek, melyek rendszeresen hangversenyeznek és müsorukban szóhozjutnak a külföldiek mellett a hazai zeneszerzők is müveikkel. Világhirüek kamarazenegyesületeik, melyek közül a Zika-kvaretett Ljubljanában alakult és csak később tette át székhelyét Csehországba. A Belgrádi Vonósnégyes hirneve nemzetközi és ismertek a Slatin-trio belgrádi estélyei is a rádióból. A kiváló zenei együttesek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Jugoszláviában egész sor kitünő kamarazenemü születhetett. Ismert hangszeres müvész a horvát Zlatko Balakovics, kinek hegedüestélyein szerte a világon gyönyörködnek.

A jugoszláviai zeneszerzők nagyrésze Németországban, Ausztriában, Magyarországon, Franciaországban tanult és elsajátitotta e mesterség minden fogását és többen közülök ismertek a nemzetközi zenevilágban. Müveiket hallani lehetett a badeni, frankfurti és genfi nemzetközi zeneünnepségeken. Különösen hiresek énekkari együtteseik, melyek nagy sikert arattak Európa zenei központjaiban.

A mai jugoszláv zeneszerzők tömörülése

A jugoszláv zeneszerzőnemzedék ma már kiválóan képzett. Mélyen a népi zenéből kiindulva mindegyik, megtalálta egyéni hangját és kifejezésmódját. Énekkarszerzőik ismerik és alaposan tanulmányozták a XVI. század polifonmüvészetét, kifejezőeszközeik magasrendüek. Müveikben saját nemzetük zenélő kedvét mutatják meg és uj szinekkel gyarapitják a világ zeneirodalmát. Különösen hatottak rájuk az orosz és cseh zeneszerzők, de a francia impresszionista iskola merész technikáját is sikerrel alkalmazzák.

Operai és müzeneirodalmuk tele van drámai erővel, lirai kifejezéssel és szinesen eleven dallam és ritmuselemekkel. Amellett soha egy pillanatra sem szakadtak el paraszti dallamkincsüktől. Minden zeneszerzőjük a népi zenéből akar nemzeti muzsikát teremteni.

A szerb zeneszerzők közül ismertek az ország határain tul: Petar Kristics (1877), kinek nagy sikere volt Zulumecar cimü dalmüvével. Petar Konyovics (1883) kamarazenemüvek és szimfóniák mellett több dalmüvet irt. Ujabban nagy sikere volt hazájában Csira pap és Szpira pap cimü vigoperájával. Legjelesebb zeneszerzőjük Sztevan Hrisztics (1885), aki szépszámu zenekari müve mellett, hirnevét dalainak, karmüveinek és operáinak köszönheti. Az Ochridi-tó legendája cimü balettjét a közeljövőben fogják bemutatni.

A horvátok közül jeles szerző volt Vladoje Bersza (1864—1927), Artun Dobronics (878), több dalmü, kórus, kamarazenemü és szimfónikus költemény szerzője. Bozidar Sirola (1888), a legismertebb délszláv zeneiró, több dalmüvet, balettet, dalt, karmüvet irt. A nemzetközi világ jól ismeri Jakov Gotovac-ot (1895), akinek sokat játszották külföldön zenekari müveit. Különösen a Kolo-t. Joszip Szlavenszki (1896) müvei sorozatosan jelentek meg Németországban. Budapesten a Zeneművészeti Főiskolán Kodálynál tanult, majd a belgrádi zenekonzervatóriumban tanárkodott. Zongoramüvei (Aus dem Balkan, Aus Südslavien, Jugoszláv zongoraszvit, Balkáni táncok és dalok), Balkán szvitje (zenekarra), vonósnégyesek, fuvósötös, két hegedü-zongora, illetőleg orgona-szonáta, több énekkari mü nyomtatásban jelent meg a mainzi Schott kiadónál. Egyike a legjelentősebb jugoszláv komponistának. Ujabban tünt fel Krszto Odak vonósnégyesével, melyet ugyancsak kinyomattak.

A szlovének közül meg kell emlitenünk Anton Foerstert (1837—1926), Viktor Parma-t, több zenekari mü és opera sikeres szerzőjét és Lucijan Skerjanc zeneszerzőt (1900), zenekari és kamaraművek, dal- és zongorakompoziciók alkotóját.

Legujabban két név tünt fel és dolgozik szorgalmasan, Sz. Rajcsics és I. Bandur.

Jugoszláviában ma igen élénk a zenei élet. A népköztársaság minden anyagi és erkölcsi támogatást megad a muzsikusainak. 1945-ben létesült a Szerb Zeneszerzők Társasága, melynek minden tagja lelkes és komoly munkát folytat és szorgalmasan, gondtalanul dolgozik. Minden tagállamnak megvan a maga zeneszerzőegyesülete és éppen most folynak arról tárgyalások, hogy az egyes népi köztársaságok zeneszerzői közös egyesületbe tömörüljenek és megalakitsák a Jugoszláv Zeneszerzők Szövetségét, melynek első feladatai közé tartozna, hogy évenként nagy zenei ünnepségeket rendezzen, bemutatva a legjelentősebb és legértékesebb mai külföldi és hazai zenemüveket.

Lakatos István Imre

Figaro házassága

(Beaumarchais komédiája az Állami Magyar Szinházban)

Szinházunk már nem egyszer megmutatta, hogy — ártatlanul szenvedett „terheltségei" ellenére — kész bátor vállalkozásokra. Ilyen „terheltség" egyebek mellett a sürün változó müsor hozta sokféle próba, mely a színészek javarészét nagyon is igénybe veszi, nem hagyva alkalmat s időt a hétköznapinál különb darabok kidolgozására; s ilyen bátor vállalkozás, a már értékeltek után, a szághatvanegynéhányéves, szellemes Beaumarchais-darab mai szinpadravitele tegnapelőtti fordításban.

Figaro házassága a hatalmi titkozással három éven át vivott kemény és szivós küzdelem után, 1784 április 24-én került először szinre Párisban. Bemutatásának a sikere több volt szinházi eseménynél: az izmosodó forradalmi eszmék első nyilvános tüntetése volt, amelynél a régi rend társadalma a bukását sürgető s hirdető gondolatokat ünnepelte tapssal.

Beaumarchais ebben a darabban, mely pályájának a csucsát jelenti, a régi rend elleni lázadás visszhangjaként szól, kigunyolva mindazt, ami még inogó polcán tartotta e rendet és ennek támaszait: a nemességet és az ezt szolgáló biráskodást s a diplomáciát — követelve a gondolat, a szólás, az irás teljes szabadságát s elmarasztalva a társadalom fonák megkülönböztetéseit.

Maga a darab tartalma egyszerü: egy nagyur inasának a menyasszonyára veti a szemét és a „szolga" elég merész ahhoz, hogy ellene szegüljön; merészségét győzelem jutalmazza. Beaumarchais mindezt szellemes, kápráztató fordulatokkal, a mulattatás csillogó ékességeivel diszitve beszéli el közönségének, közben sürü alkalmakat teremtve arra, hogy gyakorlott vivőként oda-odaszurjon az ékszeres pózai közepett magát erősnek hivő régi rendnek. A komédia adta szabados keretekben a „szolga" immár egyenlő félként mérkőzik a hatalmat birtokló „ur"-ral és legyőzi ellenfelét.

A kolozsvári előadás, bár nem mindenben sikerült teljességében visszaadnia a komédia pergő ütemét, szép teljesitmény, amelyért megérdemelten jár dicséret.

A vendégként rendező Nagy Elek nehéz feladatot vállalt magára és a lehetőségek keretében meg is oldotta ezt derekasan, a sok nehézség ellenére, melyekért elsősorban a szinház dologi helyzete s körülményei a hibásak.

Csak az elismerés illetheti a szereplők lelkes együttesét, amelyben az egyéni modorok mind jobb egymáshoz alkalmazkodása már-már teljes egységgé ötvződött. A mai feladat nagyságát nézve, ezuttal megbocsátjuk a játék mulékony, apró döccenőit, amelyek között leginkább zavart a szöveg helyenkénti nemtudása.

Gáláns felsorolás szerint, mely azonban nem értékelő sorrend, elsőként emlitjük Rozina grófnő napfényes bizalmasát, Zsuzsit, a első alakjában Krémer Mancit üdvözöljük prózai szerepében, melyet játékos, kedves kacérsággal, finom bájjal tett rokonszenvessé; a másikban Dorián Ilonát, aki a nézőtérről sok hivet toborzott a mosolygó Zsuzsinak.

Az előadás legkidolgozottabb alakja Almaviva gróf volt s ez az Imrédi Géza érdeme, akinek fölényes, határozott játéka mintegy átvezette a szerepadta nehézségek között a darab kevésbbé biztos szereplőit. Mellette másik kiemelkedő Flóra Jenő, a pajzán szellemes, alázkodva is bátor, szókimondó Figaro személyesülője, aki — itt-ott még küzdve a szerep arányával s feladataival — főképpen a harmadik felvonás nagy monológjában, komoly szinészi teljesitményt nyujtott.

A többi szereplők közül dicsérnünk kell Kőmüves Ilonát, különösen az első felvonás vesszekedő jelenetéért, Sebesi Lászlót az öreg kertészért, Török Józsefet, Szendrey Mihályt, Angi Bélát s a rokonszenves „Janikát", Kiss Albertet, akit szivesen láttunk volna „apródnak" is.

A betétként dalolt románc zenéjéért s a kisérőzene szerencsés válogatásáért az Osváth Richardé az érdem, aki a finom tapintattal közreműködő zenekart is irányitotta az előadáson.

Szakács György izlésesen korszerü diszletei pompásan keretezték a szinpad fordulatos cselekményét.

Külön kell szólnunk a szivesen viszontlátott Topán Lulu és Szaboray Zoltán spanyol táncáról, mely az előadás kiemelkedő betétszáma volt. A kitünő müvészpár a zsufolt szinpad térbeli határaihoz szerkesztett finom tánccal érdemelten aratott kitartó tapsu sikert. Táncuk, amely most rokonszenvesen nélkülözte az akrobatikát, uj várakozásokat ébreszt. Reméljük, hogy hamarosan ismét találkozunk velük, esetleg önállóan rendezett táncestjük alkalmával is.

—

Saulescu Mircea hegedüestje

Fiatal, csaknem pályája kezdetén lévő hegedüs mutatkozott be vasárnap este a magyar Zeneművészeti Főiskola disztermében. Müsora rokonszenves volt, mert közismert, általában játszott közönségsikerre beállitott müvek helyett a mai kivánalmaknak jobban megfelelő hegedüszerzeményekkel kényszeritette gondolkozásra hallgatóságát. Ezzel az est sulypontját csaknem elterelte önmagáról és átvetitette arra a két müre, mely először került nálunk nyilvánosság elé. Két fiatal bukaresti zeneszerzőt szólaltatott meg: Alfred Mendelssohnt (szonatina) és Rodrigue Egont (Három román vázlat).

Alfred Mendelssohn hegedü-zongoraszonatinája nem annyira jelentőségével hatott, mint szerzőjének nagyfoku zenei tudásával, ellenpontkészségével és dallamvonalának spanyolosan-héber jellegével, illetőleg ezeknek román népi sikon mozgó vetületével.

Egon Rodrigue nemzeti-népi elemekből táplálkozó három román vázlata reményekre jogositó fiatalember franciás elegánciával és ötletességgel megirt munkája, melynek impresszionista szinei és fordulatai megérdemelt érdeklődésre tarthattak számot.

Saulescu tehetséges, izléses fiatal hegedüs, akinek komolyok célkitüzései, ezt müsorának összeállitásával is bizonyitotta, de mesterségbeli készsége még fogyatékos. Különösen merev vonókezelése miatt ütközik az előadásra szánt müveknél olyan nehézségekbe, melyeket egyelőre nehezen tud leküzdeni. Pedig müsorának számai nem jelentettek megoldhatatlan technikai teljesitményt. Külön dicséret illeti azért, hogy nem vitt a nyilvánosság elé nagyobb feladatokat, mint amelyekkel meg tudott birkózni.

A zongorakiséretet Ütő Mária látta el, akinek az igényes Mendelssohn és Rodrigue zongoraszólamok nehézségei sok gondot okoztak.

k. i.

A román—magyar kulturegyezmény első eredményeként

Tizenegytagu budapesti diákcsoport érkezett romániai tanulmányutra

BUKAREST. — A napokban magyarországi diákok érkeztek Bukarestbe. Tizenegyen jöttek, a Román—Magyar Társaság diákcsere akciójának első eredményeként. Mindannyian népi kollégisták, munkás- és parasztszülők gyermekei, akik meg akarják ismerni a román népet és a román nép kulturáját.

Bukarestbe való érkezésük után mindjárt hozzáláttak hazánk megismeréséhez. Természetesen első kérdésük a romániai népi kollégiumok helyzetére vonatkozik. Egyrészt azért, mivel ők is népi kollegisták, másrészt, mert Magyarországon már 126 népi kollégium müködik s ezekben a kollégiumokban mintegy 7800 munkás- és parasztfiu készül az életre.

A maguk otthoni tanulmányairól, a kollégiumok szelleméről beszélve egyikük — *Marian* Márton — ezeket mondotta:

— Nálunk a kollégiumban kötelező volt két világnyelv és egy szomszédos ország nyelvének elsajátitása. Én a román nyelvet választottam s most alkalmam van tökéletesiteni nyelvtudományomat. Ugyanakkor társadalomtudományi ismereteimet is szeretném bőviteni.

Dr. *Versényi* György közigazgatási jogász, állami ösztöndijasaként látogatott el Romániába. Őt elsősorban a Román Akadémia hires könyvtára érdekli. De komoly tervekkel jöttek a többiek is:

Planka József, *Bakos* Ferenc, *Juhász* Péter, *Tócsányi* József, *Teleki* Tibor és *Sárközi* Zoltán.

Megérkezésük után azonnal megteremtették kapcsolataikat a román ifjusággal. Résztvettek a Gheorghiu-Dej munkabrigád fogadtatására rendezett ünnepségen is. Nem volt meglepetés számukra, hogy a román ifjuság legjobbjai milyen példamutató ujjáépitési munkát végeznek.

— Nálunk is vannak önkéntes ifjumunkás csoportok — állapitották meg szerényen az ünnepély alkalmával. — A 29 budapesti népi kollégium diákjai több, mint 7000 munkaórával járultak hozzá a Margit-híd felépitéséhez. El kell ismernünk azonban, hogy *az ünnepélyen tapasztalt lelkesedéshez hasonlóval még nem találkoztunk.*

A csoport vezetője dr. *Balázs Béláné.* Ő mondotta, hogy a román—magyar diákcsere gondolata *nem ujkeletü, de gyakorlati megvalósitására csak a napokban létrejött román—magyar kulturegyezmény után kerülhetett sor.*

Reméljük, hogy a román—magyar diákcsere széles mozgalommá növekszik és a jövőben nem tizenegy, hanem ennél sokkal több magyar diák látogat majd el Romániába s ugyanannyi román diák Magyarországra.

Munkásegyetem létesül Temesváron

TEMESVÁR. — A temesvári megyei Szakszervezeti Tanács kezdeményezésére munkásegyetem létesül Temsvárott. Az egyetem már január folyamán megkezdi előadásait. A megszervezésben a Munkásegyetemnek segitségére siet a müegyetem, amely taneszközöket, termeket, laboratóriumokat és műhelyeket bocsát a munkáshallgatók rendelkezésére.

Az első évnegyedek tananyaga: egyetemes történelem, szociológia, müvészet és irodalomtörténet, földrajz és csillagászattan, élettan és egészségtan, mechanika és szövőipar, fizika, vegytan, matematika és geometria. A második évnegyedben gyakorlati laboratóriumi munka van soron.

SZÖVETKEZETI ÉLETÜNK

A szövetkezeti mozgalom erősíti az együttélő népek megbékélését

Irta GYORGY ENDRE miniszteri tanácsos

Spiru Haret, a román szövetkezeti mozgalom tanitómestere mondotta: „Minden faluba egy iskolát és egy szövetkezetet!" Egy emberöltő telt el azóta, amig ezekből az iránytmutató szavakból végre valóság válik.

A haladó demokrácia alkotó, országépitő erői kellett, hogy kezükbe vegyék az ország sorsának irányitását, hogy végre a nép gazdasági és kulturális felemelése kormányprogram — sürgősen megvalósitásra kerülő kormányprogram — legyen. Az 1945. évben 1035, 1946-ban 2503 uj szövetkezet alakult Romániában, ami azt jelenti, hogy ebben az utolsó két évben csak számszerüleg a szövetkezetek száma majdnem megkétszerződött. De az egyéb statisztikai adatok vizsgálatánál is azt kell tapasztaljuk, hogy szövetkezeti mozgalmunk rohamlépésben fejlődik.

Ez természetes is, mert a szövetkezeti mozgalomnak olyan feladatokat kell végrehajtania, amelyek röviden az egész ország gazdasági életének, az összes fontos mezőgazdasági és ipari termelvényeknek fundamentális tényezőjévé teszik. E tény gazdasági szempontból történő értékelésén tulmenőleg, fontos politikai következtetést is kell ebből levonnunk: A szövetkezeti szervezkedésen keresztül sorsának irányitását az összes fontos gazdasági kérdéseiben most már maga a nép veszi kezébe.

És ha ennek jelentőségét kellőleg értékeljük, megállapithatjuk, mennyire időszerü és helyénvaló volt a magyar szövetkezeti mozgalomnak az ország szövetkezeti mozgalmába való bekapcsolása, mert itt, a közös gazdasági kérdések együttes megoldásánál, talál egymásra igazán a két együttélő nép. Amikor közösen értékesitik majd azonos verejtékkel termelt árujukat és testvériesen közösen osztják szét a gyárak munkásságának közösen termelt iparcikkeit: ekkor fogják igazán átérezni, hogy az együttélő népek érdekei közösek, hogy közös érdek füz össze bennünket!

Igy válik közös szövetkezeti mozgalmunk az együttélő két nép összekötő kapcsává és biztositja a szövetkezés megerősödésén, kifejlődésén keresztül a szövetkezeti mozgalom végső célját: a dolgozó tömegek életszinvonalának felemelését.

GYORS IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI ÁRUCSERE

Gazdasági életünk ujjáépitése rendjén a legsürgősebb és legfontosabb feladat, aminek végrehajtását kormányunk maga elé tüzte, az ipari és mezőgazdasági termelvények cseréjének gyors és zökkenőmentes biztositása. A mezőgazdasági cikkeknek a legrövidebb uton és igazságos elosztásban kell eljutniok a városi dolgozókhoz és az ipari cikkeknek ugyanilyen módon a falusi lakossághoz. E feladat kiegészitő részét alkotja természetesen a Nemzeti Bank részéről a mezőgazdasági termelés részére biztositott hiteleknek is a földmüves lakossághoz való eljuttatása. Ezeknek végrehajtása ma a szövetkezeti mozgalom elsőrendü feladatköre.

E feladat végrehajtásához szükséges természetesen a szövetkezeti hálózat egységes és a célnak megfelelő megszervezése. A magyar szövetkezetek az elmult három év alatt sem áru-, sem hitelellátásban nem részesülhettek, mert nem kapcsolódtak be az ország szövetkezeti hálózatába. A Magyar Népi Szövetség tisztán gazdasági szempontból is helyesen értékelte az ebből a helyzetből származó veszélyeket és iránymutatásával — amelynek következtében a magyar szövetkezeti hálózat a megyei federálékba való belépéssel bekapcsolódott az ország szövetkezeti hálózatába — biztositotta annak lehetőségét, hogy szövetkezeteink egyenlő arányban részesülhessenek a kormány intézkedései következtében rendelkezésre álló áru- és hitelkeretekben

AT KELL SZERVEZNÜNK SZÖVETKEZETEINKET

Ahhoz azonban, hogy a gyakorlatban is mindenütt zavartalanul bekapcsolódhassanak a szövetkezetek a termelő és értékesitő munkába, az egyes falusi szövetkezetek demokratikus szellemü átszervezése is szükséges. A multban a vegyes lakosságu vidékeken számos helyen ugyanabban a községben, ugyanazzal a müködési céllal párhuzamosan létesültek a román és magyar szövetkezetek. Ez — sajnos — természetes következménye volt annak a politikának, amellyel az ország akkori urai a két együttlakó nép kibékitése helyett politikailag és gazdaságilag is egymással szembehelyezni igyekeztek, elsősorban a dolgozó földmüves lakosságot. Igy következett be az a helyzet, hogy a falusi lakosság a szövetkezeti eszme lényegéből fakadó szoros együttmüködés helyett külön utakon járva, épitette ki szövetkezeti hálózatát. Ezzel a szervezkedéssel Erdély egyedülálló volt a multban is és az még ma is.

Önkéntelenül is példának kinálkozik a svájci szövetkezeti mozgalom. Svájc az együttlakó olasz, francia és német nemzetiségeknek a multban is meg voltak demokratikus politikai és kulturális nemzetiségi jogaik és éppen azért, mert az ott együttlakó népek egyike sem kisérelte meg gazdaságilag kizsákmányolni, vagy elnyomni a másikat, a szövetkezeti mozgalmukat közösen és egységesen épitették fel.

Ma már Romániában sem kell egyik nemzetiségnek sem tartani attól, hogy a többségi nép gazdaságilag elnyomni akarja. Éppen ezért itt van az ideje, hogy szövetkezeti szervezkedésünket is revizió alá vegyük és ott, ahol a falusi lakosság a helytelen irányitás következtében egymással szemben állva szövetkezett, most valódi szövetkezeti szellemben közösen fogjon neki gazdasági kérdései megoldásának. Hiszen azonos ipari cikkekre, ugyanolyan hitelre van szüksége a falusi lakosnak, lett légyen akár román, akár magyar. De technikailag sem lehet az áru- és hitelellátást igazságosan megvalósitani, ha egy faluban két külön szövetkezetnek kell eljuttatni az árut, a pénzt. És ugyanigy nem lehet egy faluban külön szövetkezetekre bizni, hogy gyüjtsék össze mezőgazdasági termelvényeiket, vagy külön-külön létesitsenek szövetkezeti termelőüzemeket.

Igy tehát legsürgősebb feladat az egy faluban müködő, azonos célu, de különböző nemzetiségü szövetkezetek egységesitése, fuzionálása.

Hogyan történik a szövetkezetek egységesitése?

Ennek végrehajtására az INCOOP a magyar szövetkezeti központokkal egyetértésben tervet dolgozott ki, amelynek végrehajtását illetően az alábbiakban ismertetjük a szövetkezeti vezetőkkel és szövetkezeti tagokkal a fontosabb tudnivalókat:

A fuzionálandó szövetkezetek igazgatóságainak külön-külön közgyülést kell összehivniok. A közgyülés összehivása a faluban szokásos módon (dobszóval, kihirdetéssel) a fuzóis közgyülés időpontja előtt legalább 15 nappal kell megtörténjék. A közgyülésen a szövetkezet üzletrészes tagjai vesznek részt és az igazgatóságnak ismertetni kell a szövetkezetnek a közgyülés időpontjára összeállitott mérlegét. Természetesen a mérleget az INCOOP megyei ellenőrzőszervével láttamoztatni kell és a közgyülés időpontját is az INCOOP megyei ellenőrzőszervével tudatni kell, hogy azon magát — a szükséges utbaigazitások megadása céljából — képviseltethesse.

A közgyülésen a tagok elhatározzák a másik szövetkezettel való fuziót és jóváhagyják a fuziós mérleget, továbbá megadják az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a szükséges felmentvényt.

Ezután a két szövetkezet közös közgyülést tart, amelyen tulajdonképpen megalakitják a két szövetkezet egyesüléséből keletkező uj szövetkezetet. Annak érdekében, hogy egyik fuzionáló szövetkezet se érezhesse azt, miszerint a másik szövetkezet „beolvasztja", feltétlenül kivánatos, hogy az uj szövetkezet egy uj emblémát (cégelnevezést) válasszon. Ha tehát például a régi szövetkezetek emblémája „Kaláka" és „Plugarul" volt, az uj szövetkezet neve se az egyik, se a másik ne legyen, hanem olyan uj név, amely lehetőleg románul is, magyarul is egyformán hangozzék. Például „Gloria, „Voluntas" stb.

Az uj szövetkezet ideiglenes vezetőségét, időközi bizottságát a megyei federálé igazgatósága nevezi ki. A vezetőségbe csak olyan személyek nevezhetők ki, akik tagjai a két fuzionáló szövetkezet valamelyikének, akiknek foglalkozása nincs ellentétben a szövetkezet célkitüzéseivel és akiknek magatartása biztositék arra, hogy a szövetkezet a demokratikus szempontoknak megfelelően fog müködni.

A vezetőségben a tagok nemzetiségének megoszlása ugyanolyan kell hogy legyen, amilyen a fuzionáló szövetkezetek tagjainak nemzetiségi megoszlása.

A szövetkezet ügyvezetési nyelve az kell legyen, ami a tagok többségének anyanyelve, feltétlenül kivánatos azonban, hogy a szövetkezet tisztségviselői (ügyvezető, boltkezelő, könyvelő, pénztáros) mindkét nyelvet jól birják, hogy a szövetkezet minden tagjának módjában álljon ügyeit saját anyanyelvén intéznie a szövetkezetben.

Amennyiben a fuzionáló szövetkezetek mindegyike külön üzlethelyiséggel rendelkezik, ugy a célnak megfelelőbb üzlethelyiség tartandó fenn. Amennyiben a két üzlethelyiség egymástól távolesik és a tagok érdeke megkivánja, mindkét üzlethelyiség fenntartható és akkor az egyik mint főüzlet, a másik pedig mint fiók müködik tovább.

A fuzionáló szövetkezetek alkalmazottait a lehetőség szerint az uj szövetkezetnek át kell vennie. Ha azonban ez tul sulyos terhetró a szövetkezetre és feleslegesen magas alkalmazotti létszámot eredményez, ugy az illetékes szakszervezettel egyetértésben kell kijelölni azokat a szakértelem és megbizhatóság szempontjából leginkább megfelelő alkalmazottakat, akiket az uj szövetkezet átvesz.

A hitelszövetkezetek fuziója

A hitelszövetkezeteknél az egy faluban külön müködő nemzetiségi szövetkezetek fuzióján tulmenőleg, további fuziókra is sor kerül. Az INCOOP ugyanis a hitelelosztás egyenletes biztositása érdekében az egymáshoz tulközeleső és ezért életképtelen hitelszövetkezeteket is összevonatja. A csoportositási tervet megyénkint állitották össze és az INCOOP-kirendeltségek és „Szövetség"-kirendeltségek közölni fogják az érintett hitelszövetkezetekkel, hogy melyik közeli hitelszövetkezettel kell a fuziót végrehajtsák. Egyébként a fuzió itt is ugyanugy történik, mint fentebb, azzal a különbséggel, hogy az uj szövetkezetnek feltétlenül a kijelölt községben kell továbbmüködnie és nem kell uj emblémát (nevet) felvennie. Amelyik községben az önálló hitelszövetkezet igy megszünik — a tagok kivánságára — a szövetkezet mint fuzionált hitelszövetkezet fiókja továbbmüködhetik.

Általában még a következőket tartjuk szükségesnek megjegyezni:

Tekintettel arra, hogy a fuziós mérlegek összeállitása nehéz és felelősségteljes munka, feltétlenül kivánatos ehhez az illetékes megyei „Szövetség"-, vagy „Kaláka"-kirendeltségek segitségét kérni.

A fuziós mérlegben természetesen az értékek, már a felértékelt stabil lejértékben szerepelteneők. Amennyiben a fuzionáló szövetkezetek egyike a „Szövetség", vagy „Kaláka" Központ tagja is — a megyei federálé tagságon kivül — ugy a fuzió utján létrejött uj szövetkezet is megtarthatja eme tagságát, tekintettel arra, hogy a régi üzlerészletjegyzés a jogutódszövetkezetre átruházható. E tekintetben akkor az uj igazgatóságnak határozatot kell hozna és az uj cégszöveg közlése mellett a vonatkozó igazgatósági határozatot az illetékes „Szövetség" vegy „Kaláka" Központhoz beküldeni.

MI A TEENDŐ VESZTESÉGES FUZIÓS-MÉRLEG ESETÉN?

Amennyiben a fuzionáló szövetkezetek valamelyike veszteséges fuziós mérleget állapitana meg, ugy természetesen a veszteség fedezetéről még a fuzió megtörténte előtt a veszteséges szövetkezet tagjainak kell gondoskodniok. Ilyen esetekben a szükséges szakszerü utbaigazitások kikérése céljából az illetékes megyei ellenőrző kirendeltségek feltétlenül megkeresendők. Egyébként természetesen a fuziós közgyülések alkalmával mindkét közgyülésnek a másik fuzionáló szövetkezet mérlegét is meg kell vizsgálnia, hogy megállapithassa a fuzió következtében keletkező szövetkezet anyagi helyzetét.

Szövetkezeti élet Jugoszláviában

A „Cooperatia Noua" 1947 november 30-iki számából forditotta:
VASVÁRI PÁL

A Jugoszláv Szövetségi Népi köztársaság számos mélyrehető változást alkalmazott a közigazgatási rendszerben, változásokat, amelyek képesek voltak átalakitani mind az ország társadalmi, mind pedig gazdasági életét.

Az egész gazdasági mozgalom csaknem teljes egészében az állam kezébe került, amelynek sikerült vállalkozásaival, államositott bankjaival és szövetkezeteivel a termelés mozgalmát a tőkések és az üzérkedők kezéből kivenni.

A szövetkezeti mozgalomnak igen jelentős szerepe van és az állam jó müködéséhez való hozzájárulása megkülönböztetően nagy.

Az állam ellenőrzi az összes bankokat és nagy ipari vállalatokat és 70 százalékban a helyi érdekü ipari vállalatokat, beleértve a szövetkezeti körzeteket is. Az állami körzet a szövetkezeti körzetekkel együtt az ipari vállalatoknak 90 százalékát foglalja magában.

A nagykereskedelmet éppen ugy, mint a gépesitett szállitásokat 100 százalékos arányban az állami és szövetkezeti körzetek foglalják magukban. A kereskedelmi üzletek 44 százaléka az állami és szövetkezeti körzetekbe tartozik, a megmaradt 56 százalék magánosok kezében van. Ennek ellenére az áruk forgalma az előbb emlitett két körzetben nagy mértékben felülmulja a hozzá hasonló magánkereskedelmet.

Ennek az évnek második negyedében az áruk összforgalmából 33.95 százaléka esik az állami körzetekre, 49.19 százaléka a szövetkezeti körzetekre.

A Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság vezetőinek legfőbb feladata az állami üzletek szaporitása, valamint a szövetkezeti kereskedelmi hálózat megjavitása.

Igazolja ezt a tényt az is, hogy az élelmező és szétosztó szövetkezetek a városokban és falvakban egymagukban 11 millió fogyasztóval rendelkeznek. A jugoszláv szövetkezetek fontos helyet foglalnak el a köztársaság ujjáépitésében.

Feljegyzésre méltó tény, ami a mezőgazdasági szövetkezeteket illeti, hogy a vidéki javak háromnegyed részét jövedelmezővé tették, ugyanakkor a mezőgazdasági terméyértékesitő azaz a kollektiv mezőgazdasági uradalmak szövetkezeteinek száma [illegible] emelkedett, magába foglalva 30.000 gazdaságot.

A magyar szövetkezeti hálózat képviselői helyet kaptak a megyei federálék vezetőségében

Kiket neveztek ki eddig a magyar szövetkezeti vezetők közül?

KOLOZSVÁR. — Lapunk korábbi számaiban már többször megemlékeztünk arról a komoly jelentőségü megegyezésről, amely egyfelől a Nemzeti Szövetkezeti Intézet, az INCOOP, másfelől a két erdélyi magyar szövetkezeti központ: a „Szövetség" Gazdasági és Hitelszövetkezetek Központja, valamint a „Kaláka" Fogyasztási Szövetkezetek központja között jött létre és amely megvetette alapját a magyar szövetkezeti mozgalomnak az ország általános szövetkezeti mozgalmába való bekapcsolódására.

A *megegyezés értelmében a szövetkezeti szervezetek (INCOOP, megyei federálé) vezetőségében, azaz igazgatóságában és felügyelőbiottságában, ugyszintén a tisztviselői karában helyet kapnak a magyar szövetkezeti élet képviselői.*

A háromszéki és csikmegyei federálénál a kinevezések korábban megtörténtek. Most ujabb kinevezésekről van módunkban beszámolni.

A *„Mures" Federale Marosvásárhely* élére kinevezett héttagu igazgatóságában a Magyar Népi Szövetség javaslatára *Káli* János, *Szabó* Domokos és *Perjéssy* János nyertek kinevezést. Fontos tényként emlitjük meg, hogy az igazgatóság tagjaiból választott háromtagu végrehajtóbizottságban dr. *Groza* Victor elnök és *Munteanu* Teodor mellett *Perjéssy* János is helyet foglal, aki egyébként a „Szövetség" Központ igazgatója és ebben a minőségben a „Szövetség" marosvásárhelyi „Transsylvania" vajgyárának a vezetője. A federálé tisztviselőkarában *Imreh* Ferenc, a „Kaláka" Központ főtisztviselője aligazgatói minőségben vezető állást tölt be. Imreh Ferenc aligazgatón kivül *14 magyar szövetkezeti tisztviselő kapott elhelyezkedést a federálé tisztviselői karában.*

A *kolozsvári „Plugarul"* federálé igazgatóságában a Magyar Népi Szövetség javaslatának megfelelően *Otosz* Lajos és *Kertész* János foglal helyet, mig a federálé felügyelőbizottságában — ugyancsak a MNSz javaslatára — *dr. Gyarmathy* Árpádot nevezték ki, aki a „Szövetség" központ felügyelőbizottságának elnöke.

Udvarhely megye központjában, Székelyudvarhelyen müködő megyei federálé teljes vezetőségét, tekintettel a megye magyar lakosságu többségére, a Magyar Népi Szövetség javaslata alapján nevezték ki.

A szilágymegyei *„Salajul"* federálé tisztviselői karába remrég aligazgatói minőségben a „Szövetség" szövetkezeti központ delegáltját, dr. *Torjai* Lajost nevezték ki.

Lerakatok biztositják a jövöben a szilágysági falvak só- és petróleumszükségletét

A népbankok megkezdték a mezőgazdasági hitelek folyósitását

ZILAH. (Kiküldött munkatársunktól.) A szilágysági szövetkezeti mozgalom teljes átszervezése nagy lendülettel folyik. A szövetkezetek sorba kapcsolódnak be a szövetkezeti Központba, amelynek hatása ugy az áruellátás, mint a hitelellátás terén már kezd megmutatkozni.

Felkerestük dr. Torjay Lajost, a szilágymegyei Federálé aligazgatóját, aki a szilágysági szövetkezetek életéről a következő érdekes részleteket közölte.

— A szövetkezeteink sorba bekapcsolódnak az országos szövetkezeti központ hálózatába. Pillanatnyilag még a vezetőségek átszervezése folyik. Arra törekszünk, hogy a szövetkezetek vezetőségében valóban maga a nép legyen képviselve a megfelelő szakemberek mellett és a régi elemeket, akik a szövetkezeti vezetői helyeket saját előnyeikre használták fel, teljesen kikapcsoljuk a szövetkezeti életből.

— Azokban a falvakban, ahol több szövetkezet működött, életképes egyesüléseket hoztunk létre és igy az áruelosztást is sokkal jobban tudjuk biztositani.

MINDEN FALU MEGKAPJA AZ IPARI CIKKEIT

— Hogyan történik központilag az áruelosztás a szövetkezetek között?

— A lakosság arányszáma a mértékadó, de sok esetben a különleges helyi viszonyokat és szükségleteket is mérlegelés tárgyává kell tennünk. **Szilágyságban rövidesen minden járás megkapja a szükséges ipari cikkeit.**

— Miből van még hiány?

— **Mezőgazdasági felszerelésekben és üvegnemüekben mutatkozik még némi hiány** — feleli Torjay aligazgató —, **de a termelés emelésével ez is rövidesen megszünik.**

— Ugy vagyunk értesülve — mondjuk —, hogy sóban és petróleumban is zökkenők voltak a falvak ellátásában.

— Igaz — feleli őszintén. — Ezen ugy segitettünk, hogy járásonként só- és petróleumelosztó helyeket, lerakatokat szervezünk. Igy biztositani tudjuk, hogy a falvak ezen fontos közszükségleti cikke nem kerül az árurejtegetők és üzérek kezébe, hanem közvetlenül a fogyasztóhoz.

KÖZEL HÁROMSZÁZ SZÖVETKEZET

— Hány szövetkezet müködik a megye területén?

— Pillanatnyilag **kétszázötven fogyasztási és huszonnyolc hitelszövetkezet.** Ezek a számok azonban növekvőek.

— A hitelek folyósitása már megkezdődött?

— Hitelszövetkezeteink már **folyósitják a mezőgazdasági termeléshez szükséges hiteleket. A túlságosan bonyolult formaságok azonban nehézkessé teszik ezeket a hitelmüveleteket és igy javaslatot tettünk, hogy a mezőgazdasági termeléshez szükséges hitelek folyósitását a Nemzeti Bank egyszerüsitse.**

— Szükségesnek tartjuk a Népbankok forgótőkével való ellátását, mert igy lehetségessé válna, hogy a mezőgazdasági kisebb hiteleket gyorsan és minden formaság nélkül folyósithassuk.

— Általában milyen összegeket kérnek a termelők?

— Legnagyobbrészt három—hat ezer lej körül, a tizezer lejes hitelkérés már ritka. Ezek pedig olyan összegek, melyekre a legjobb fedezet a termelő becsülete. Ezt a kérdést legjobban a helyszinen müködő Népbankok vezetői tudják elbirálni, hiszen azoknak vezetőségébe maguk a termelők is résztvesznek és rendszerint ismerik a hitelkérő egyéniségét és megbizhatóságát.

— Ezek szerint szövetkezeti életünk fejlődése?

— A legjobb reményekre jogosit és szövetkezeteink munkája már a közeljövőben igen áldásosan fogja éreztetni hatását ugy a fogyasztásban, mint a hiteléletben — fejezte be tájékoztatóját dr. Torjay szövetkezeti aligazgató.

Képző- és iparmüvészeti kiállitás Sepsiszentgyörgyön

SEPSISZENTGYÖRGY. — A MNSz sepsiszentgyörgyi székházában képzőmüvészeti és iparmüvészeti kiállitás nyilt meg. A kiállitáson szereplő müvészek egyrésze dolgozó ember, aki müvészetét csak szabad idejében gyakorolja, mégis valamennyien szinvonalas munkát állitottak ki.

A sepsiszentgyörgyi Textilgyár külön részt rendezett, ahol a gyár dolgozói mutatják be müvészetüket. A kiállitáson feltünést keltett *Biró* László butorszövetek, abroszok és más asztalitárgyak festésével. *Hervay* Zoltán rajztanár pedig magyaros motivumu dolgaival tünt ki. *Bokor* Sári iparmüvésznő székelymunkákkal vesz részt a kiállitáson, amelyen különösen ősi varrottasaival tünt ki. Megkapó *Csavar* Endre munkás gyermekjátékai és *Benczédi* Sándor fafaragásu szobrai, amelyek a törekvő müvészt mutatják.

A kiállitók között ott találjuk *Imecs* Lászlónét, aki pasztellekkel, *B. Bányai* Editet és *Kovács* Gyulánét, akik divattervezéssel tüntek fel. A festmények közül különösen *Mattis* János havasi szénrajzai és brassói gyárrészletei kell kiemelnünk. *Székely* Zoltán dr. grafikai, *Gödri* Ferenc tájképei, *Molnár* Károlyné portréi emlitésreméltók.

Középiskolások is járhatnak a balettiskolába

KOLOZSVÁR. — Középiskolások számára is szabad Topán Lulu és Szuboray Zoltán testnevelő balettiskolájának látogatása. A MNSz kérésére a kolozsvári magyar tankerületi főfelügyelőség engedélyezte a Farkas-utca 7 szám alatt induló kolozsvári MNSz-balettiskola látogatását.

Folyó hó 11-én csütörtökön este 8 órakor

Bucsy Sarolta énekel

a Főiskola disztermében.

Zongoránál: DR. JODAL GABOR.

Bevezető előadást tart: SIGMOND LALOS.

Autobusz Kolozsvár—Nagyvárad között ujból megindult.

Indul naponta Kolozsvárról a főposta melletti autobuszállomásról reggel 5'30-kor, érkezik Nagyváradra 11-kor. Vissza Nagyváradról 13'30-kor, érkezik Kolozsvárra 19 órakor.

†

Biró Józsefné

szül. Konti Margit

folyó hó 8-án elhunyt. Temetése csütörtökön, 11-én délután 3 órakor a temetői halottas kápolnából.

A tordai szállitók szakmai szervezete

felhivja az igen tisztelt utazóközönség figyelmét, hogy a **Kolozsvár—Torda és vissza utvonalon** *menetrendje a következő:*

Torda—Kolozsvár							Kolozsvár—Torda						
Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
6'30	7	7	6'30	7	7	7	7	7	7	7	7	6'30	7
7	7'45	7'45	7	7'45	8	7'45	8	8'30	8'30	8	8'30	7'30	8'30
7'30	8'30	8'30	7'30	8'30	10	8'30	10	10	10	10	10	8'30	10
8'30	9'30	9'30	8'30	9'30	11	9'30	12	12	12	12	12	9'30	12
9'30	10'30	10'30	9'30	10'30	12	10'30	13	15	15	13	15	11	15
10'30	12'30	12'30	10'30	12'30	13	12'30	15	16	16	15	16	12'30	16
12'30	15	15	12'30	15	14	15	16	17	17	16	17	15	17
15	17	17	15	17	15	17	17	18'30	18'30	17	18'30	17	18'30
17			17		17		18'30			18'30		18'30	

Jegyek elővételben kaphatók indulás előtt 24 órával a Victoria autobuszállomás (piata Stefan cel Mare Nr. 14) irodájában.

A 12 órakor induló autobusznak közvetlen összeköttetése van az Abrudbányára induló vonattal.

Naponta 13'30-kor indul a gyulafehérvári járat

Igazgatóság.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések szavankint 3 lej. Állástkeresőknek szavankint 2 lej. Cim a kiadóban és jeligés hirdetéseknél 10 lej pótdij fizetendő. Házasság-levelezés szavankint 6 lej. Közgazdasági hirdetés szavankint 8 lej. Keretes hirdetések négyzetcentiméterenkint 5—6—7 lej. Nyilttér szavankint 12 lej.

ADAS-VÉTEL

GYORS-, gépirónő, könyvelői, titkári, radiofonisták, technikai rajzok, levelezési, irodai alkalmazottakat képző nappali és esti tanfolyamok kezdődnek. Imp iskola, Március 6-utca 36 szám. 6835

ELADÓ uj 8000 darab tégla. Cim a kiadóban. 6930

VESZEK mindenféle használt ruhát, fehérnemüt. Szabadság-tér 12, Rácz. 6925

ELADÓ egy 18 kötetes Dosztojevszkij sorozat Szabadság-tér 12. Rácznál. 6925

ELADÓ hálószobák, konyhák, iróasztalok. Petőfi-utca 50, I. emelet balra. 6704

MODERN diófáló, féregmentes, eladó. Mócok-utja 45, ajtó 8, földszint. Bárdos. 6960

EGY uj festett rekamié olcsón eladó. Kapás-utca 7. 6955

SPECIÁLIS fehérnemü-varrógép, Singer" és egy kombinált himzőgép eladó. Unió-utca 9, ajtó 3. Gr.

RÖKAMIÉ, diófapolituros, kárpitozva eladó. Szentegyház-utca 3, II. emelet 5. 6945

SINGER karikahajós varrógép olcsón eladó. Weisz gépkereskedőnél, Horea-ut 82 szám. 6929

ELADÓ villanyszámláló óra (nem villamosmü tulajdon). Hasdeu-utca 2. Frizeria. 6978

PÉNZ! Könyveket veszünk: UHU, Mária királyné-utca 34. 7000

RÁDIÓ modern, ujtipusu olcsón eladó. Forduló-utca 2. 6987

EGY balkaru Singer susztergép eladó. Szent László-utca 47. 6975

NÉGYÜLÉSES személykocsi, jó gumikkal, minden elfogadható áron eladó. Cim: Méhes-utca 65 szám. 6988

SZÉP diófurniros, vitrines rökamié olcsón sürgősen eladó. Vasgyár-utca 11. Kajántói-ut elején. 6982

ELADÓ 1 keményfa iróasztal, létrák és egy mühelypad. Apei-utca 7. Kovács. 7006

TÖLTÖTOLLAT keresek, női, márkás, aranyhegyü. Foto Sárdi, Dózsa György-utca 16. 6992

ELADÓ modern, alig használt kombinált szekrény, rökamié és fekete cbédlő. Bethlen-utca 2, asztalosmühely. 6960

VESZEK szeszfőző hütőkádat vörösréz csövekkel. Jókai-utca 2, I. emelet 17. 6973

ALIG használt süllyesztős varrógép eladó. Petőfi-utca 54. Kun. 6952

ELADÓ egy üzemképes rádió. Cim: Petőfi-utca 26. 6947

CSIZMA 42-es fekete és barna eladó. Marcius 6-utca 3, kalapüzlet 6979

INGATLAN-LAKÁS

KERESEK 1 szoba, konyhás lakást, lehetőleg az állomás környékén. Költséget térítek. Cim: Apostol patika. 6931

BUDAPESTEN és környékén házat keresek cserébe kolozsvári házért. „Terno" ügynökség, Széchenyi-tér 16, bejárat a Kádár-utcából. 6956

ÜZLETHELYISÉG berendezéssel kiadó. Kossuth Lajos-utca 32. 6961

BUDAPEST környéki házzal elcserélném medgyesi kétszobás, verandás komfortos házamat. Cim a kiadóban. 6996

ELADÓ 280 négyszögöles gyümölcsös telek lakóházzal a monostori negyedben Érdeklődni Monostori-ut 56, üzletben. 6992

ELADÓ házas telek Prof. Bogdan (volt Karjala)-ute 10. Érdeklődni Széchenyi-tér 39, vasüzletben. 6986

BELVÁROSBAN, forgalmas utcán egy nagy üzlethelyiség átadó. Cim a kiadóban. 6993

KIADÓ 1 szoba konyha költség megtéritéssel. Vörös Hadsereg-utca 36, Balegh. 7007

1—2 VIDÉKI diákfiu, vagy leány butorozott szobát kapnat olcsó áron. Cim a kiadóban. 6997

BELVÁROSBAN kisebb családhoz 3—4 hónapra összeköltözködne gyermektelen birtokos házaspár, közös konyhával, ágynemü nélkül. Élelemmel is fizethet. „Terno" ügynökség, Széchenyi-tér 16, bejárat a Kádár-utcából. 6991

ELADÓ 1 szoba konyhás, kertes kisebb családi ház. Alkony-utca 49. Érdeklődni Kornis-utca 1, II. emelet 7. 6972

ÁLLÁST KERES

FIATAL, jómegjelenésü nő — nyelveket beszél, perfect szakácsnő — alkalmazást keres mint házvezetőnő, vagy gyermekek mellé. Cim a kiadóban. 7004

SZERÉNYIGÉNYÜ nő, a férfi-fehérnemü és ágynemü varráshoz is értő, házvezetőnői állást keres. Cimeket a kiadóba kér „Megbizható" jeligére. 6981

MINDENES ajánlkozik 15-ére. Cimet a kiadóba kérek. 6974

ÁLLÁST KAPHAT

KERESEK január 1-re intelligens, jómodoru, gyermekszerető nevelőnőt 3 éves gyermek mellé, aki jól beszél románul. Praxissal rendelkező személyek ajánlatait „Cluj" jeligére a kiadóba kéretnek. 6942

HEGYŐR kerestetik a Szentgyörgyhegy részére. Jelnetkezni Cukorgyár-utca 5 szám. 6949

KERESEK egy tisztviselőnőt, aki 2—3 órára könyvelést vállalna. Cim a kiadóban. 7000

ROMÁNUL is tudó mindenest keresek kantinhoz. Cim a kiadóban. 6998

I. ÉS IV. elemista gyermek mellé tanitónőt keresek, vidéki uricsaládhoz. Megbeszélés Vajnáné Kolozsvár, Motilor-ut 54 szám. 6970

PERFEKT mindenes szakácsnő felvétetik. Cim: Zrinyi-utca 12, földszint. 6989

EGY elsőosztályu férfi fodrászt keresek azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 6984

KÜLÖNFELEK

MENYASSZONYI ruhák, koszoruk és fátylak eladása és kölcsönzése. „Orchidea" müvirágszalon. Kolozsvár, Dózsa György-utca 22. 6922

ELADÓ Standard rádió, hálóberendezés, ebélőkredenc, ebédlőszőnyeg, ebédlőasztal székekkel, ágyak, szelonok. Petőfi-utca 24, hátul az emeleten. 6916

MINDENÜTT biztos megélhetést nyujtó, speciális szabad iparra 2 hónap alatt betanitom. Cim a kidóban. 6948

ÖRÖKBE adom teljes átirással 4 éves kisleányomat. Érdeklődni Egyetem-utca 10, házmesternél. 6980

EGERÉSZŐ macskát keresek. „Unicom" mükereskedés, Kossuth Lajos-utca 10 szám. 6977

DECEMBER 6-án nálam felejtett kézi pénztárca pénzzel és élelmiszerjeggyel átveheti a fésüs sátorban igazolt tulajdonosa. 6985

SZÉP babákat eladásra átveszünk. „Atlas" papirüzlet, Szabadság-tér 22. 6971

MENYASSZONYI teljes felszerelések kikölcsönzése Dáhlia müvirágszalonban, Horea-ut 35. F.

ELVESZETT egy sárga irattáska hivatalos iratokkal és betegsegélyzői bélyeggel. Megtaláló jutalom ellenében a Betegsegélyző hivatalba adja le. 7001

HARMONIKÁT bérbe veszek müvész részére. Cim a kiadóban.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a legjobb férj, apa, nagyapa és rokon

Havas Béla Antal

festőmüvész, hadirokkant őrnagy

folyó hó 8-án visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése folyó hó 11-én délután 3 órakor a temetői nagykápolnából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Özv. Havas Béláné felesége, Pákai Józsefné Havas Éva Katalin leánya, Pákai József veje, Pákai Éva Klára unokája, dr. Havas István és családja, özv. Havas András Károlyné és leánya.

AZ IFJUMUNKÁS SZÖVETSÉG december hó 13-án, szombaton este 8 órai kezdettel

müsoros bált rendez

a Royal emeleti termében.

Kitünő zene. Büfé. Kulturműsor.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Müntézet Kolozsvár, — Felelős vezető: Kiss Márton igazgató, — No. 99. Fsoc. jud. Cluj.